

УДК 364.4-054.73-055.2(477-88):[331:005.336.2]
DOI: 10.24144/2524-0609.2025.56.121-126

Маловічко Сергій Олексійович
аспірант

кафедра філософії, публічного управління та соціальної роботи
Запорізький національний університет, м.Запоріжжя, Україна
0960770500@ukr.net
<http://orcid.org/0009-0000-9830-9214>

ФОРМУВАННЯ НОВИХ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЖІНОК ВПО ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Анотація. Актуальність проблеми формування нових фахових компетентностей у жінок ВПО обумовлена низкою причин, серед яких відсутність вакансій на ринку праці та зокрема на території приймаючої громади, потребою у гнучкому графіку роботи, пов'язаною із наявністю неповнолітніх дітей, пошуком більш високооплачуваної роботи, адже внутрішня міграція в Україні супроводжується втратою майта та різким зниженням рівня і якості життя. Мета статті полягає у дослідженні процесу формування нових фахових компетентностей у жінок ВПО в процесі навчання, зокрема причин прийняття рішення щодо необхідності здобуття нових фахових компетенцій, специфіки життєвих змін, пов'язаних із самим навчанням, особливості здобуття нових знань, мотивації та образу майбутнього, пов'язаного зі здобуттям нових фахових компетенцій. Методом дослідження є фокус-групове інтерв'ю, яке дозволяє отримати якісну інформацію від самих жінок ВПО, вільну від стандартизованих форм. В результаті дослідження виявлено, що процес навчання жінок ВПО новим фаховим компетентностям відзначається потребою у зміні стилю життя; вивільненні додаткового часового ресурсу для навчання; коливанням рівня мотивації; потребою у підтримці; формуванням стійкого позитивного образу майбутніх змін. Для збільшення ефективності процесу запропоновано практики поширення співпраці з донорами; розробки системи внутрішньої підтримки; надання можливості звернення із запитом після завершення навчання та надання постнавчальної підтримки.

Ключові слова: фахова компетентність, навчання, соціальна робота, жінки ВПО, складна життєва ситуація

Вступ. З 2014 року як наслідок зовнішньої агресії щодо України з боку російської федерації, в українському нормативному просторі обґрунтовується термін «внутрішньо переміщена особа», яка позначає категорію людей, які змушені були покинути місце свого проживання в результаті ведення збройних конфліктів, окупації, внаслідок проявленого насильства (або його загрози) тощо. Зокрема, правовий статус даної категорії осіб відображений у Законах України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», у Постановах КМУ «Про облік внутрішньо переміщених осіб» та «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам». За даними Міністерства соціальної політики України, станом на жовтень 2024 року у країні було зареєстровано 4,6 млн. внутрішньо переміщених осіб, з яких 2,7 млн. осіб (59,9%) складають жінки [1]. За даними комітету Верховної Ради України Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку і містобудування 2 млн. з них (74%) мають проблеми із працевлаштуванням.

У дослідженні «Жінки як внутрішньо переміщені особи в умовах війни», проведеному сумісно Аналітичний центр ЮрФем, UN Women Ukraine та Women's Peace & Humanitarian Fund, зазначені проблеми, з якими вони стикаються, зокрема і питання працевлаштування. Наголошено на тому факті, що в національному законодавчому просторі відсутня норма, яка робить можливою реєстрацію ВПО у службі зайнятості з метою отримання допомоги у ситуації призупинення трудового договору, що фактично залишає частку працездатних жінок поза межами ринку праці та можливостями отримати належну допомогу і засоби для існування. Також суттєвими чинниками є відсутність відкритих вакансій на території приймаючої громади та випадки, пов'язані з ситуа-

цією, коли неповнолітня дитина навчається онлайн, що вимагає присутності одного з батьків поруч задля здійснення догляду за дитиною [2, с. 24-24]. Окреслені проблеми ставлять питання щодо пошуку нових форм допомоги жінками ВПО, зокрема і на ринку праці, де суттєву позитивну роль можуть відіграти можливість дистанційного працевлаштування, що є актуальним у ситуації відсутності відкритих вакансій у приймаючій громаді, особливо якщо це сільська місцевість або в ситуації, якщо режим навчання дитини вимагає присутності батьків поруч. Значний потенціал в даному випадку мають програми додаткового навчання, в ході яких відбувається формування нових фахових компетентностей, пов'язаних з підприємницькою діяльністю та самозайнятістю, які здатні забезпечити можливість віддаленого працевлаштування, гнучкий графік роботи та отримання джерела доходу, не пов'язаного з державними виплатами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Високу динаміку процесів, пов'язаних з внутрішньо переміщеними особами, зазначає Р. Жиленко. Використавши метод стрічок часу до дослідження повсякденного життя жінок ВПО, після їх переїзду на безпечну територію, автор виявив низку змін, серед яких є зміни стилю життя, провідних видів діяльності та спілкування [3, с. 59-60]. Зазначені зміни є наслідком життєвої ситуації, яка призвела до переміщення та свідченням відходу від звичних практик життя, що в деяких ситуаціях може свідчити про необхідність залучення допомоги фахівців з метою його нормалізації.

Л. Гуляєва та А. Олійник, досліджуючи вплив війни на специфіку зайнятості жінок ВПО в Україні зазначають, що представниці даної категорії втрачають кваліфікацію та кар'єрні можливості через переміщення, пов'язані з війною. Провідною причиною жінки ВПО зазначають неможливість знайти вакансії, які б відповідали їх кваліфікації та потребам.

Майже 25% учасниць дослідження, за словами авторів, зазначила, що відчувають потребу у здобутті нових навичок та компетенцій. Високим є попит серед жінок ВПО на форми підтримки, пов'язаної з підвищенням кваліфікації, професійної перепідготовкою, отриманням нових професій, які наразі є актуальними для ринку праці, інтерес до відкриття власної справи та започаткування бізнесу [4].

І. Трубавіна зазначає, що за комплексом проблем, з якими стикаються жінки ВПО, вони можуть бути класифіковані за декількома ознаками вразливості одночасно, що робить їх клієнтами одночасного достатньо великого спектру соціальних послуг. Так само авторка наголошує на важливості економічних проблем, з якими стикаються жінки даної групи, серед яких труднощі, пов'язані з працевлаштуваннями, нестача коштів на оплату перекваліфікації або її підвищення, потреба в оволодінні новою професією в нових умовах життя [5, с. 323-325]. Отже, здобуття нових фахових компетентностей є об'єктивно зумовленою потребою, пов'язаною зі зміною стилю життя та матеріального стану, викликаного переміщенням.

У дослідженні спільно проведеному дослідженні щодо потреб жінок ВПО В. Рюль та К. Рюль зазначають, що питання, пов'язані з професією та працевлаштуванням залишаються актуальними для більшості учасниць дослідження, зокрема питання офіційного працевлаштування, можливості дистанційної роботи та отримання джерела постійного доходу [6, с. 190-192]. Отримання результату дозволяють зробити припущення про те, що жінки ВПО розглядають працевлаштування як один з ключових інструментів, пов'язаних з подоланням їх складної життєвої ситуації та поверненням до звичного режиму життя.

А. Кагі наголошує на тому, що проблема роботи з внутрішньо переміщеними особами набуває глобального значення та наголошує на тому, що найбільший позитивний ефект у вирішенні даної проблеми матиме співпраця соціальних працівників, громадського сектору та самих ВПО, які сумісно можуть досягнути ефекту синергії сприяти якісним перетворенням у цій сфері [7, с. 274-276]. На нашу думку, визнання міжнародного значення роботи з ВПО є позитивним кроком, адже внаслідок зростання кількості збройних конфліктів та рівня міжнародної міграції, спричиненою ними, даний аспект соціальної роботи зберігатиме свою значущість та важливість у найближчі роки.

Д. ван Руйен наголошує на тому, що робота з соціально вразливими групами потребує не тільки індивідуального підходу, але й роботи з громадою в цілому, що сприятиме налагодження горизонтальних зв'язків та взаємопорозумінню [8, с. 209-212]. Дане зауваження є слушним в аспекті того, що жінки ВПО відносяться до категорії осіб зі складною життєвою ситуацією одразу за декількома параметрами, а переїзд у приймаючу громаду потребує додаткового часу та зусиль щодо їх особистої адаптації, адаптації дітей до нового освітнього простору тощо.

Метою статті є дослідження процесу формування нових фахових компетентностей у жінок ВПО у

процесі навчання, зокрема причин прийняття рішення щодо необхідності здобуття нових фахових компетенцій, специфіки життєвих змін, пов'язаних із самим навчанням, особливості здобуття нових знань, мотивації та образу майбутнього, пов'язаного зі здобуттям нових фахових компетенцій.

Методи дослідження. Методом, використаним у прикладній частині дослідження, є фокус-групове інтерв'ю, в межах якого учасницям задаються питання щодо певної тематики. Висловлювання є вільними, участь у дослідженні – добровільною, а учасниці є ознайомленими з тим, що під час проведення зустрічі ведеться аудіо- та відеофіксація процесу розмови. Метод фокус-групового дослідження відноситься до групи якісних методів та надав можливість отримати від учасниць інформацію, яка стосується їх особистого досвіду, вподобань, бачені та рішень. Фокус-групове дослідження надає можливість проаналізувати висловлювання, вільні від стандартизованих форм (як, наприклад, при проведенні опитування) та надали змогу отримати та узагальнити інформацію щодо особливостей життєвої ситуації учасниць, їх навчання, оцінки його результативності та очікувань від майбутнього.

Виклад основного матеріалу. Прикладна частина дослідження включала проведення фокус-груп серед жінок ВПО, які проживають на території Запорізької громади та пройшли навчання у проєкті «Жінка сильна. Незламна. Незалежна» (БО «Благодійний фонд Позитивні жінки Запоріжжя»). Було проведено 4 фокус-групи, кількість учасниць склала 48 осіб (у віці від 20 до 60 років, окрім статусу ВПО деякі учасниці віднесли себе до груп жінок, які мають інвалідність, хронічні захворювання та ГЗН). Навчання включало проведення тренінгів з метою набуття компетенцій, які б дозволили жінкам ВПО працювати як приватним підприємцям, а не найманим співробітникам, що обумовлено часто нестачею відповідних вакансій на території проживання учасниць. Саме навчання не передбачало навчання фаховим вмінням, серед учасниць були представлені жінки з різним рівнем освіти та видами професійної діяльності. Фахові компетенції були пов'язані власне з опануванням основ підприємницької діяльності та самозайнятості (оформлення документації, розрахунок собівартості послуг, ведення соціальних сторінок, пошук та робота з клієнтами тощо). Серед питань, поставленим учасницям в ході дослідження, були питання, які стосувались причин, які спонукали їх здобути нові фахові компетенції; специфіки навчання та здобуття нових компетенцій, оцінки навчання та образу майбутніх змін.

За даними скрінінгового опитування, яке передувало проведенню фокус-груп, була отримана інформація щодо соціально-демографічних характеристик учасниць.

Щодо вікового розподілу учасниць (рис. 1), то 18-29 – 13,2%; 30-39 – 23,40%; 40-49 – 44,20%; 50-59 – 18,90%. Найбільша група – учасниці у віці 40-49 років, найменша – 18-29.

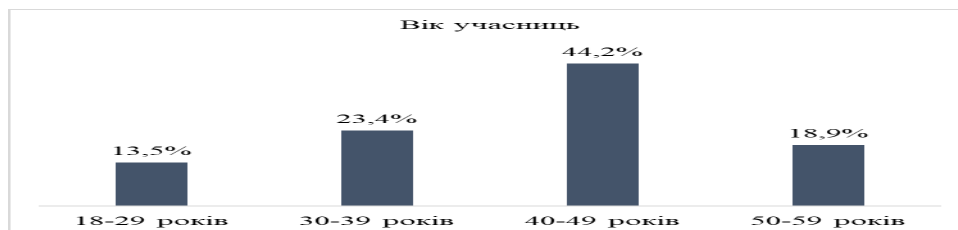

Рис. 1. Віковий розподіл учасниць дослідження

Щодо освіти (рис. 2), то 4,2% учасниць мають незакінчену вищу освіту, 15,8% – середню, 40% – середню спеціальну, і 40% – вищу. Даний розподіл нам показує, що наявна освіта у жінок-учасниць проєкту, свідчить про достатній рівень у них вже здобутих фахових компетентностей, які на сьогоднішній день

не є затребуваними на ринку праці за місцем їх проживання.

Сімейний статус учасниць (рис. 3) був представлений такими групами: 60,5% – заміжні жінки, 21% – розлучені, 16,8% повідомили, що не мають стосунків, 1,7% – вдови.

Рис. 2. Освіта учасниць дослідження

Рис. 3. Сімейний статус учасниць дослідження

Серед причин, які спонукали жінок ВПО до здобуття нових фахових компетентцій, були зазначені: різке падіння рівня та якості життя внаслідок швидкого переїзду з окупованих територій та втрата майна («нашій родині довелося все залишити», «у мене була можливість взяти з собою лише маленький пакет з самим необхідним», «ми тільки відремонтували будинок»); залежність від соціальних виплат та прагнення до більшої фінансової самостійності; складності з працевлаштуванням на новому місці (учасниці фокус-груп повідомляли щодо випадків дискримінаційних практик, пов'язаних з їх віком та певної упередженості з боку потенційних роботодавців, викликані побоюванням, що представники даної групи будуть схильними до зміни місця, особливо у випадку, якщо буде прийнято рішення щодо переїзду в іншу громаду, адже Запоріжжя є прифронтовою територією – «коли приходиш до роботодавця, він питає за вік і каже, що я вже не підходжу, а мені лише 35», «одразу питають про дітей», «говорять, що ВПО сьогодні тут, а завтра там»). Самі учасниці зазначали, що їх фахових компетентцій до повномасштабного вторгнення вистачало для того, щоб бути працевлаштованими, мати джерело постійного доходу, кар'єрне зростання та позитивну репутацію у своїй професійній сфері діяльності («у мене був свій магазин», «мала свою справу», «була на пенсії, але робила тортів на замовлення», «мала багато клієнтів», «була керівником»). Щодо додаткових факторів, які характеризують їх життя, учасниці зазначили розрив соціальних зв'язків та розділення членів родини внаслідок проживання в різних громадах та/або країнах («ми з дитиною були в Італії, а чоловік тут, в Україні», «чоловік служить, а я тут з дітьми»); зростання рівня відповідальності та навантаження внаслідок того, що чоловіки є призваними до армії, тому всі питання, пов'язані з вихованням дітей,

розв'язання побутових проблем, допомогою літнім родичам тепер вирішується не сумісно з чоловіком, а одноосібно жінкою, що спричиняє додатковий тиск та навантаження («якщо розповідати про моє життя, то я можу сказати одну фразу – «все сама»», «зараз не маю допомоги від інших людей, окрім себе», «на мені зараз вся відповідальність за родину»).

Причинами, які обумовлювали їх вибір додаткового навчання, були можливість навчатись на безоплатній основі, доступність місця навчання (в межах м. Запоріжжя), перспективи збільшення рівня доходу та якості життя («я знаю фахівців, у яких хотілось би колись навчатись, але наразі не маю на це коштів», «Хочу заробляти більше. Для мене будь-який зарібок, біль ніж 2 тисячі гривень зараз вже досягнення», «дуже хочу, щоб ми з донькою могли жити краще»). Однак окрім позитивних чинників, були зазначені і негативні, серед яких постійне відчуття нестабільності (в тому числі і фінансової), переживання щодо поточної ситуації та майбутнього, непередбачуваність подій та зниження горизонту планування (учасниці зазначали, що до повномасштабного вторгнення їх життя було розплановано на 5-10 років вперед), різке падіння рівня доходу, загострення стану здоров'я як наслідок пережитого стресу («життя зараз буремне», «все непередбачуване», «постійно відчуваю стрес», «дуже погано стала себе відчувати», «не знаю, що буде завтра»). Щодо мотивації до здобуття нових компетентцій, то учасниці зазначали, що вона є нестійкою та коливалась протягом всього періоду навчання між високим ступенем та прагненням до миттєвих змін у житті, до зниження її рівня, сумнівів та невпевненості у власних здібностях («сьогодні я приходжу додому (після навчання) і думаю, що все буде класно. А завтра – починаю сумніватись, чи вийде у мене», «не можу сказати, що я завжди очікую позитив, але хочеться вірити

у краще»). Підтримувати належний рівень мотивації їх допомагали підтримка інших учасниць, висловлення власних почуттів та сумнівів, почуті історії інших жінок, які стикались з аналогічними проблемами, підтримка тренерів та аналіз успішних кейсів, які демонстрували позитивний результат, якого вже досягли інші жінки ВПО, які мали такі ж самі проблеми та подібні життєві обставини (*«дуже мотивує, коли нам розповідають історії про успішних жінок», «поспілкують з дівчатами – і зростає впевненість у собі», «зрозуміла, що у всіх такі ж проблеми, як і у мене»*).

Серед проблем, які їм доводилось розв'язувати протягом навчання, учасниці зазначили як об'єктивні чинники, так і суб'єктивні елементи. До першої групи належать повітряні тривоги у місті, погіршення стану здоров'я та виконання родинних обов'язків. Жінки, які мали неповнолітніх дітей зазначали, що участь у навчанні вимагали від них зміни стилю життя та розпорядку дня, до чого доводилось в деяких випадках залучати родичів чи друзів (були випадки, коли учасниці приходили на навчання разом із дітьми-підлітками, т.к. побоювались залишити їх наодинці, враховуючи безпекову ситуацію у місті): *«буває, не можу прийти, бо дитина хворіє», «довелось змінити розпорядок дня», «добре, що мама допомагає, поки я на навчанні»*. Серед внутрішніх чинників, які впливали на навчання, жінки ВПО відмітили невпевненість у здатності опанувати нові фахові компетенції (деякі учасниці жалілись на передпенсійний чи пенсійний вік та погіршення пам'яті), та коливання мотивації, які у декотрих випадках знижували прагнення до навчання.

Щодо специфіки самого процесу навчання, то учасниці зазначили, що воно є для них цікавим, але передбачає переосмислення деяких позицій та практик, пов'язаних з їх попередньою фаховою діяльністю (*«ніби багато чого і знаю, але все якось по-іншому», «багато над чим задумалась», «потрібен час, що звикнути до нового»*). Значний час витрачався на виконання завдань, а деякі позиції вимагали додаткового консультування зі залученими фахівцями. Учасниці відзначали, що відчувають нестачу фахових знань, пов'язаних зі сферою ведення соціальних мереж, зокрема з рекламою своїх послуг; з веденням податкової документації; з нерозумінням специфіки законодавчого регулювання та деяких аспектів, пов'язаних з нормативно-правовою регуляцією процесу підприємницької діяльності (*«документи, то для мене дуже складно», «боюсь, що не потрапити у халепу», «ведення сторінок – дуже потрібно для успіху», «не знаю, яка правильно вести Instargam»*). Стосовно оцінки навчання, то учасниці зазначили, що нова фахова інформація є для них корисною та актуальною і вони намагаються максимально її використовувати у своїй роботі.

Щодо очікувань після здобуття нових фахових компетенцій після завершення навчання, то учасниці зазначали такі позиції (рис. 4): гнучкість робочого графіку, яка дозволяла б у разі виникнення непередбачуваних ситуацій оперативно розв'язувати родинні чи особисті питання; збільшення обсягу вільного часу, який можна витратити на дозвілля чи дітей; збільшення свободи вибору, пов'язаної з професійною діяльністю (місце роботи, кількість вихідних днів, тривалість відпочинку); збільшення складової, пов'язаної з творчістю у їх професійній діяльності; збільшенням рівня внутрішнього, а не зовнішнього контролю за своїм кар'єрним зростанням та рівнем доходу.

Рис. 4. Образ майбутнього після завершення навчання

Після завершення навчання учасниці зазначили, що у них наразі є сформованим позитивний образ майбутніх змін, які включають зміни у професійній діяльності та можливість отримання власного джерела доходу; матеріальні зміни, на які жінки ВПО покладають сподівання щодо покращення якості життя; соціальні зміни, пов'язані з новими знайомствами та професійними контактами; особисті зміни та можливість самореалізації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Жінки ВПО наразі є категорією, яка опинилась у складній життєвій ситуації, що має комплексний характер, адже мова йдеться про суттєве погіршення матеріальної, соціальної та психологічної складових життя. Окрім проблем, пов'язаних з психологічною підтримкою, соціальною адаптацією та відновленням документів, є проблема працевлаштування, фінансової незалежності та покращення якості життя. Комплекс проблем жінок ВПО, пов'язаних з працевлаштуванням, включає питання, викликані недосконалістю правового поля, відсутністю вакансій на території приймаючої громади, пошуку можливостей дистанційного формату роботи та потребу у додатковому навчанні та у розширенні фахових компетентностей. Одним з інструментів, які здатні покращити ситуацію, є допомога у працевлаштуванні, зокрема шляхом набуття додаткових фахових компетенцій, пов'язаних з навчанням азам підприємницької діяльності та самозайнятості, адже жінки ВПО стикаються з дискримінаційними практиками при працевлаштуванні, прагнуть підвищити матеріальний рівень життя та послабити залежність від державних виплат. Прийняття рішення щодо залучення до додаткового навчання та початок відвідування занять вимагає від жінок не тільки прийняття вольового рішення, але й зміни стилю життя та розподілу обов'язків у родині, що викликано її потребою у додатковому часі та зусиллях, спрямованих на оволодіння новими знаннями. Серед проблем, пов'язаних зі переходом у категорію ВПО, жінки відзначають невизначеність у життєвих планах та високий рівень невизначеності майбутнього, що викликає підвищений рівень стресу; розірвання соціальних зв'язків (у випадках, коли частина родини знаходиться поза межами України або залишається на тимчасово окупованій території); збільшення обсягу обов'язків, пов'язаних з доглядом за дітьми та літніми родичами у ситуації, коли чоловіки є військовослужбовцями. Процес навчання характеризується суттєвим коливанням рівня мотивації між позитивними та негативними очікуваннями, що впливає на внутрішнє бажання жінок завершити навчання та їх впевненість у майбутніх змінах. Позитивними практиками, які дозволили нівелювати дану ситуацію, є підтримка інших учасниць навчання, обмін

інформацією, можливість звернутись по допомогу до інших фахівців (зокрема психологів), аналіз історій успіху інших жінок ВПО. Результатом здобуття нових фахових компетентностей жінки ВПО бачать комплексні зміни у власному житті, які пов'язані з покращенням рівня життя, можливістю самореалізації, планування власного кар'єрного зростання та повернення відчуття контролю над життям. Позитивними кроками у напрямку активізації проце-

су здобуття нових фахових компетентностей жінок ВПО є, на нашу думку, поширення співпраці з донорами, які дозволять впроваджувати безоплатне для учасниць навчання; розробка системи внутрішньої підтримки, яка сприятиме стабілізації внутрішньої мотивації та підтримки її на належному рівні; надання можливості звернення із запитом після завершення навчання та надання постнавчальної підтримки.

Список використаної літератури

1. Внутрішньо переміщені особи. Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України. URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo> (дата звернення: 01.03.2025).
2. Жінки як внутрішньо переміщені особи в умовах війни / В. Поліщук, К. Литвинюк, Л. Олійник, М. Змисла, М. Кіндрись. За заг. ред. Л. Олійник. URL: <https://surl.li/kqekks> (дата звернення: 01.03.2025).
3. Жиленко Р. В. Використання методу стрічки часу у дослідженнях проблем жінок ВПО. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2024. Вип.1 (54). С.58-62.
4. Гуляєва Л. П., Олійник А. А. Фінансовий стан жінок-внутрішньо переміщених осіб в Україні. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. № 8. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2486/2405> (дата звернення: 05.03.2025).
5. Трубавіна І.М. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа ведення випадку в соціальній роботі з ними. Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції: зб. наук. пр. / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім.Т.Шевченка»; [за заг. ред. В.С.Куріло, С.В.Савченко, О.Л.Караман]. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ ім.Т.Шевченка», 2017. С.320–342.
6. Рюль В., Рюль К. Соціальна адаптація жінок ВПО в Закарпатській області. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2024. Вип. 1 (54). С.189-194.
7. Kagee A. Psychological humanitarian Interventions in the global South: the Potential contributions of social work and community psychology. *Social Work/Maatskaplike Werk*. 2018. Vol.54. No.3. P.274-282.
8. Rooyen D, van. Community development workers: Four lessons from international experience of community-based workers. *Social Work/Maatskaplike Werk*. 2014. Vol.43. No.3. P.209-223.

References

1. Vnutrishno peremishcheni osoby. Informatsiino-obchysliuvnyi tsentr Minsotspolityky Ukrainy. (2025). [Internally displaced persons. Information and Computing Center of the Ministry of Social Policy of Ukraine]. URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo> [in Ukrainian].
2. Polishchuk V., Lytvyniuk K., Oliinyk L., Zmysla M., & Kindrys, M. (2024). Zhinky yak vnutrishno peremishcheni osoby v umovakh viiny [Women as internally displaced persons in wartime]. URL: <https://surl.li/kqekks> [in Ukrainian].
3. Zhylenko, R.V. (2024). Vykorystannia metodu strichky chasu u doslidzhenniakh problem zhinok VPO [Using the time-strip method in research on the problems of IDP women]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Pedagogy. Social Work, 1* (54), 58-62. [in Ukrainian].
4. Huliaieva, L.P., & Oliinyk, A.A. (2023) Finansovyi stan zhinok-vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Financial condition of women internally displaced persons in Ukraine]. *Problems of Modern Transformations. Series: Economy and Management*. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2486/2405> [in Ukrainian].
5. Trubavina, I.M. (2017). Problemy vnutrishno peremishchnykh osib v Ukraini yak osnova vedennia vypadku v sotsialnii roboti z nymy [Problems of internally displaced persons in Ukraine as the basis for case management in social work with them]. *Hibrydna viina na Skhodi Ukrainy v mizhdystyplinarnomu vymiri: vytyky, realii, perspektyvy reintehratsii* [Hybrid war in the East of Ukraine in an interdisciplinary dimension: origins, realities, prospects for reintegration: collection of scientific works] / State Coll. «Lugansk. National University named after T. Shevchenko»; [ed. by V. S. Kurylo, S. V. Savchenko, O. L. Karaman]. Starobylsk: Publishing House «LNU named after T. Shevchenko», pp.320–342. [in Ukrainian].
6. Riul, V., & Riul, K. (2024). Sotsialna adaptatsiia zhinok VPO v Zakarpatskii oblasti [Social adaptation of IDP women in the Transcarpathian region]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work, 1* (54), 189-194. [in Ukrainian].
7. Kagee, A. (2018). Psychological humanitarian interventions in the global South: the potential contributions of social work and community psychology. *Social Work/Maatskaplike Werk, 54* (3), 274-282.
8. Rooyen, van D. (2014). Community development workers: Four lessons from international experience of community-based workers. *Social Work/Maatskaplike Werk, 43* (3), 209-223.

Статус статті:

Отримано: 28.03.2025 Прорецензовано: 03.04.2025 Прийнято: 15.04.2025

Malovichko Sergii

PhD Student

Department of Philosophy, Public Administration and Social Work
Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

FORMATION OF NEW PROFESSIONAL COMPETENCIES IN IDP WOMEN THROUGH SOCIAL WORK

Abstract. The relevance of the problem of forming new professional competencies in internally displaced people (IDP) women is due to several reasons, including the lack of vacancies in the labor market and in the host community, the need for a flexible work schedule, the search for higher-paying jobs, as internal migration in Ukraine is accompanied by the loss of property and savings. The purpose of the article is to study the process of forming new professional competencies in IDP women in the process of studying, in particular, the reasons for deciding on the need to acquire new professional competencies, the specifics of life changes related to the study itself, the peculiarities of acquiring new knowledge, motivation and the image of the future associated with the acquisition of new professional competencies. The research method is a focus group interview, which allows obtaining qualitative

information from IDP women themselves, free from standardized forms. It has been found that the process of teaching IDP women new professional competencies is characterized by specific features, including the need to change their lifestyle and free up additional time for training for IDP women, fluctuations in motivation, the need for support, and the formation of a stable positive image of future changes. It has been established as the result of research that the following practices have positive prospects: expanding cooperation with donors, developing an internal support system that will help stabilize internal motivation, providing opportunities for contact after completion of training.

Keywords: professional competence, training, social work, IDP women, difficult life situation